

MYNDIR: ÁLVUR HARALDSEN

yrkingar, og at hann er nærlagdur og hefur holl fólk at spyrja til ráðs, so eg stúri ikki fyri, at tað eru skerdar ella beinleiðis skammfarnar yrkingar, sum koma út aftur í hinum endanum.

Hvørjar tankar gert tú tær, nú tinar yrkingar gjøgnum týðingar fáa møguleika at rækka longri út í heimin?

– Tú byrjar ikki at skriva yrkingar fyri at vera týddur. Tú skrivar, tí tú hefur okkurt upp á hjarta, og eru tað málsliga kønir føroyingar ella útlendingar, sum halda, at eins avrik eru týðningarmikil og verd at umseta, so er tað gott.

Tað besta er, tá tað, sum mann skrivar, verður væl móttikið, soleiðis at skilja at lesarin verður hugtikin av stilleguni og fær eitt størri innlit t.d. í eitt tíðarskeið og mann klárar at greina sundur fløktar og svárar kenslur. Tað í sjálvum sær er gleðiligt.

At verða týddur merkir eisini, at mann hefur møguleika at tjena pengar fyri sítt arbeiði. Higartil havi eg tíverri ikki tjent nakað, sum er vert at rópa eitt trifalt hurrá fyri. Tankin hjá summum útgevarum tykist vera tann, at høvundurin skal taka til takkar við, at bókini yvirhøvur verður útgivin. Kanska havi eg eydnuna við mær, tá Brahmadellarnir koma út á týskum. Skuldi tað ótrúliga hent, at bókin kastar eina klekkiliga upphædd av sær, hevði tað verið ein nokkso serstøk kensla at kunnað betalt skatt fyri bókainntøku forvunnin í útlandum og sostatt kunnað dokumenterað, at tað reint figgjarliga loysti seg hjá nevndini í Mentanargrunni Løgtingsins at seta góða hálfva millión krónur í talentmassan Jóanes Nielsen. Um ikki annað, so kundi eg notið ta óndskapsfullu kensluna at smílt til onkran av teimum, sum hongdu meg út sum kulturnassara.

IDEALISTAR TÝÐA

Matthew Landrum hefur í øllum førum hildið tinar yrkingar vera týðningarmiklar og verdar at umseta, og hóast tað kanska ikki er heilt óvanligt, so má tað sigast at vera serstakt, at ein amerikanari kemur á triðja sinni til Føroya at læra seg føroyskt og at týða føroyskar bókmentir til enskt. Eru fólk, sum gera slíkt arbeiði, gjørd úr serligum tilfari?

– Tað vísir seg at vera soleiðis, at týðingar úr føroyskum fyrst og fremst verða gjørdar av

idealistum; forvitnum fólki við góðum bókmentaligum radarum. Ein av uppgávuunum hjá eini modernaðari tjóð er tó at hava stovnar, sum samskifta við útheimin og gjøgnum tær kanalinrar kunngerar, hvat gongur fyri seg m.a. á tí bókmentaliga økinum. Hvønn týðning hefur tað ikki havt fyri danir at eiga eitt nú H. C. Andersen og Karen Blixen, ella fyri sviar at hava Strindberg, Ekelöf og P. O. Enquist? Slíkir høvundar varpa tign og vælvild á eina tjóð. Ella William Heinesen. Takkað veri Heinesen eru vit í fremmandamannaeygum annað og meiri enn ein teggja av politiskum bumsum, sum fjálga um nakrar kvotabaráonar.

VEI TEIRRI TÍÐ!

Brecht sigur onkustaðni, og eg endurgevi eftir minninum: vei teirri tíð ella tí samfelag, ið hefur brúk fyri martyrum. Mann kann umskriva hasi orðini eitt sindur: vei teirri tíð, ið hefur brúk fyri bókmentaligum idealistum. Idealistarnir taka upp á seg uppgávur, sum hoyra undir virksemið hjá vælriknum mentanarstovnum. Tað nyttar ikki, at mann dúvar upp á vælvild frá fólki. Tað ber kanska til eina tíð, men so er markið fyri vælvildini rokkið. Ein mentanarstovnur krevur at hava tryggar karmar. Annars ber ikki til. Tak handa gjarvaksna Tjóðpall Føroya, ið so dánt flýtur í vatnskorpunum. Á pappírnum sær alt tilforlátligt út. Vit hava eina umsiting, nakrar leikarar, ljós- og ljóðteknikarar, meðan pengar so dánt eru til tvær árligar uppsetingar. Fleiri av okkara frægastu leikarum hava longu stungið í sekkin. Starvast annaðhvørt uttanlands ella hava stovnað egnar bólkar fyri at kunna breyðføða seg. Onki nýtt blóð verður skotið inn í æðrarnar, og sendir tú inn eitt nýskrivað handrit, so evnar leiðslan ikki at svara tær aftur. Tjóðpallurin er ímyndin av, hvat hendir, tá mann pínir ein stovn inn á bein.

SAMANBER TEG VIÐ TEY FRÆGASTU

– Tað er ymiskt, sum týðir uppá, at okkara bókmentaligi talentmassi er ov avmarkaður til at skapa skaldsøguhvundar, yrkjarar ella dramatikarar, sum hoyra heima í heimselituni. Sum rithøvundur skal mann kortini ikki aftra seg við at samanbera

seg við teir frægastu. Tað er lítil dugur í at gera tað øvugta ella at samanbera seg við ein norðurlenskan tvørskurð. Spurningurin, sum eg seti mær, er, um ein mentanarstovnur klárar at gera sítt til, at listafólk kunnu arbeiða meiri miðvíst og ambitiøst. Eg haldi, at svarið er játtandi. Fyri mítt viðkomandi vil eg siga, at uttan Mentanargrunnin høvdu Brahmadellarnir valla verið til og fyri so vítt heldur ikki sjónleikurin Aftan á undrið. Tey bæði verkini skrivaði eg, tá eg í 2008 fekk 3 ára stipendiatíð.

SAMLAÐAR YR KINGAR

Í heyst kemur savnið út við yrkingunum, sum Jóanes Nielsen hefur givið út ígjøgnum 36 ár, og í einum skemtiligum tóna verður hann spurður, um hann tekur hetta sum eina ábending um, at nú er tíð at gevast. Og hóast hann eisini skemtar við hesum, svarar hann kortini:

– Nei, tað geri eg ikki. Eg haldi ikki, at mann kann siga annað, enn at ein ávísur áhugi hefur elt mínar yrkingar hesi 36 árini, eg havi givið út. Tað fyrsta savnið seldi út móti 2000 eintøk, tað næsta eini trettan-, fjúrtanhundrað. Móttøkan av Naglar í jarðarinnar hús og Tjøraðu plankarnir stevna inn í dreymin var meiri sinnilig. Trý tey eftirfylgjandi søvnini eru útseld, men hvussu nógv eintøk vórðu prentað, veit eg ikki. Tvey tey seinastu søvnini hava kortini ikki funnið nakra størri lesarafjöld. Viðhvørt hugsar mann, at fólk hava kanska fingið nóg mikið av Jóanesi Nielsen. Ella hava beinleiðis fingið vaml fyri mínum útrykki. Hinvegin eru tað ikki sölutølini, sum eru tann ultimativi góðskudómarin.

Í savninum, sum nú er sent til rættingar, havi eg skift út eitt orð og sett okkurt annað ístaðin, men onki stórvegis. Fer mann ov langt inn í eina gamla yrking, so endar tað við, at mann knappliga situr við eini nýggjari, og tá er tann autentiska kenslan horvin. At lesa tær samlaðu yrkingarnar skuldi kunnað givið eina mynd av míni menning, og eg eri spentur at taka ímóti savninum.

Rífbjerg tók til um yrkingarnar hjá Poul Borum, at tær vóru so óbetýðiligar, at um mann fekk tær allar í høvdið í einum blokki, hevði mann so dánt merkt tað. Mínar fylla 412 síður, men hvør skaðaeffektin verður, ella um nøkur verður, veit eg ikki.